

Handläggare
Christina Koistinen
Telefon: 08-508 30198

Till
Kyrkogårdsnämnden
6 april 2022

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Kyrkogårdsnämnden

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förslaget till underlag till budget för 2023 med inriktning för 2024 och 2025 och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Svante Borg
Förvaltningschef

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Kyrkogårdsnämnden	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	3
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	3
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	3
2 Nämndens verksamhetsområde	3
3 Sammanfattande ekonomisk analys	8
3.1 Drift	11
3.2 Investeringar	12
3.2.1 Prioriteringsgrunder	14
3.2.2 Konsekvensanalys och risker	14
3.2.3 Måluppfyllelse.....	15
4 Lokalförsörjningsplan.....	15
4.1 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	15
4.1.1 Nuläge 31 januari 2022	15
4.1.2 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	15

Bilagor

Bilaga 1: BILAGA Lokalförsörjningsplan Kyrkogårdsnämnden

Bilaga 2: KN 2023-2025

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Förvaltningens verksamhet ska fortsatt genomsyras av ett långsiktigt förhållningssätt till begravningsuppdraget. Under perioden ska den långsiktiga planeringen förstärkas genom framtagande av resterande vård- och underhållsplaner men även kvalitetssäkras genom etablerade projektprocesser.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- en ökning men även utjämning av gravsättningskapaciteten i staden
- trygghetsskapande åtgärder på de större begravningsplatserna
- en tydlig manifestering av Världsarvet Skogskyrkogården

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- etableringen av Järva begravningsplats
- uppförande av ett ceremonihus på Strandkyrkogården
- renovering av Skogskrematoriet

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsatt förstärka förvaltningens förmåga till projektstyrning och projektsamordning
- förbereda och genomföra ett generationsskifte i flera av förvaltningens chefsnivåer

2 Nämndens verksamhetsområde

Fortsatt följer en presentation och kommentarer till nämndens verksamhet och utveckling under planperioden.

Verksamhetens omfattning

Kyrkogårdsnämnden är huvudman för begravningsverksamheten i Stockholm stad. Kyrkogårdsnämnden ska verka för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden äger och förvaltar stadens begravningsplatser, upplåter gravplatser, ställer ceremonilokaler till allmänhetens förfogande samt svarar för stadens krematorier.

Verksamheten består av tre huvudområden: begravningsverksamhet, ansvar för att skydda och bevara kulturhistoriska värden samt övrig serviceverksamhet det vill säga skötsel och plantering på enskilda gravar mot ersättning från gravrättsinnehavare. Dessutom ansvarar nämnden för förvaltning av världsarvet Skogskyrkogården i enlighet med UNESCO:s Konvention om Skydd för Världens Kultur- och Naturarv.

Kyrkogårdsnämnden ger vidare ekonomisk ersättning till den som innehar enskild begravningsplats och till den som förvaltar allmän begravningsplats utan att vara huvudman. Med det senare avses församlingar inom Svenska kyrkan, i huvudsak i innerstaden.

Verksamheten finansieras av en begravningsavgift som baseras på den kommunalt

beskattningsbara inkomsten. Begravningsavgiften uppgår år 2022 till 6,5 öre per skattekrona. Begravningsavgiften för de kyrkliga huvudmännen i riket uppgick år 2022 jämförelsevis till 26,1 öre per skattekrona.

Nämnden förvaltar 11 begravningsplatser med 13 ceremonilokaler. Totalt finns inom nämndens ansvar ett 40-tal byggnader, inklusive två krematorier.

Demografiska förutsättningar

I Stockholm pågår en kraftig befolkningsutveckling. De allra äldsta, 80 år och äldre, ökar i hela staden. Från 2020 når de som föddes på 1940-talet 80-årsåldern. Största ökningen återfinns i innerstaden samt i Hägersten-Älvsjö och Bromma. Ser man till den procentuella ökningen är den som störst på Norrmalm följt av Rinkeby-Kista och Södermalm. Enligt stadens befolkningsprognos beräknas antalet personer som är 80 år eller äldre vid utgången av 2030 vara omkring 60 procent fler än 2020. Planeringsnivån beräknas till cirka 6500 avlidna per år under perioden fram till 2023. Antalet avlidna bedöms därefter att stiga och beräknas i slutet av 2020-talet till 10 procent fler jämfört med idag och i slutet av 2030-talet till cirka 30 procent fler jämfört med idag.

Sedan 2016 kan, på grund av platsbrist, inte längre gravplats med muslimsk inriktning erhållas på Råcksta begravningsplats. Gravplatser i muslimska gravkvarter kan därför endast erbjudas på Strandkyrkogården i sydöstra Stockholm fram till dess att den nya begravningsplatsen på Järvafältet är färdigställd 2024. Samma år kommer även nya kistgravplatser på Råcksta att bli klara.

Allmänt om planeringsperioden

I linje med tidigare år kommer verksamhetens huvudinriktning vara att långsiktigt förvalta och utveckla stadens begravningsuppdrag.

Inledningsvis kommer ett återtagande göras av utbildning och kompetensutveckling. Under pandemins begränsningar har det varit komplicerat att arbeta med arbetsplatsutveckling vilken kommer att ges ett starkt och ökat fokus under perioden.

Planperioden kommer framför allt att präglas av ett antal stora och viktiga bygg- och renoveringsprojekt. Förvaltningens organisation kommer därför ges en förstärkt inriktning mot projektledning och projektsamordning.

Nämndens verksamhet under genomförandeåret 2022

I budget för 2022 har kommunfullmäktige angett inriktningen för verksamheten.

En modern storstad med möjligheter till valfrihet för alla

- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- under 2022 påbörja uppförandet av ceremonilokal vid Strandkyrkogården
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra samt säkerställa att de är väl belysta, hela och rena
- fortsätta trygghetsarbetet på stadens begravningsplatser, bland annat med olika

tekniska lösningar

- utreda nya gravtyper och vid behov införa dessa på fler av stadens begravningsplatser
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta arbetet med att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämmningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls
- utveckla och förvalta park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser utifrån *Handlingsplan för biologisk mångfald* och vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier
- planera för att successivt fasa ut det egna beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt genom en kostnadseffektiv verksamhet med en långsiktig investeringsplanering där driftskostnadsperspektivet står i fokus
- långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser och vidmakthålla en långsiktig underhålls- och investeringsplanering
- vidta åtgärder för att förbättra budgetföljsamheten, prognossäkerhet samt styrningen av investeringsprojekt

Nämndens verksamhet under planperioden 2023-2025

Driftsättning av Järva begravningsplats

Under planperioden pågår etablering av en ny begravningsplats på Järvaområdet. Begravningsplatsen beräknas driftsättas under 2024. Driftsorganisationen byggs upp med början 2022 för att ansvara för bland annat organisationsfrågor, nyrekryteringar, kompetensförsörjning och maskininköp.

Trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor

Förvaltningen prioriterar under planperioden arbetet med att öka säkerheten och den upplevda tryggheten på begravningsplatserna. Förvaltningen fortsätter därmed arbetet med att bland annat förbättra belysning och tillträdesbegränsningar för fordon.

Under perioden beräknas huvuddelen av påbörjade grindreoveringar ha slutförts. Förvaltningen undersöker fortsatt olika tekniska lösningar för att ytterligare öka tryggheten.

En ökning men även utjämning av gravsättningskapaciteten i staden

Som ett led i att skapa fler möjligheter till gravsättning på de äldre delarna av kyrkogårdsbeståndet och därmed även utjämna gravsättningskapaciteten i staden arbetar förvaltningen vidare med att skapa fler askgravlundar.

Under planperioden beräknas nya askgravlundar på Galärvarvskyrkogården och på Skogskyrkogården ha anlagts. Arbetet pågår för närvarande med att inhämta erforderliga

tillstånd för dessa.

Renovering av Skogskrematoriet

Skogskrematoriet inklusive de tre huvudkapellen, vid vilka det genomförs omkring 1100 ceremonier per år, planeras att renoveras med start 2025. Under denna tid blir det nödvändigt med transporter av kistor till andra ceremonilokaler. Förhandling pågår även för inhyrning av alternativa lokaler.

Världsarvet Skogskyrkogården

Under planperioden kommer en ökad satsning ske på världsarvet Skogskyrkogården. Arbetet med framtagandet av ”Program för hållbar turism i världsarvet Skogskyrkogården” som påbörjades genom Delprojekt 1 under 2021 kommer att fortsätta under perioden 2022-2023. Programmet kommer att tas fram i enlighet med ”Handbok för hållbar turismutveckling i världsarv och kulturmiljöer” som följer UNESCO:s ”Toolkit for sustainable tourism”. Under 2022 kommer guide 1-3 i handboken att genomarbetas. Under 2023 kommer resterande guider 4-10 att genomarbetas samt implementeringen av programmet för hållbar turism att påbörjas.

Bidrag för projektets genomförande under 2022 har sökts genom Riksantikvarieämbetet ”Kulturmiljöbidrag för världsarvssamordning” omfattande 300 tkr samt från Tillväxtverket ”Fördjupat arbete med hållbar platsutveckling” omfattande 1,0 mnkr.

Vidare fortsätter samarbetet med stadsmuseet kring besöks- och visningsverksamheten på Skogskyrkogården. Stadsmuseet bemannar Visitors Center som har öppet under säsongen maj-oktober (enbart helger i oktober). Under september (3/9) 2022 kommer Skogskyrkogårdens dag att arrangeras med öppna kapell, specialvisningar med mera.

Tillsammans med Region Stockholm avser världsarvet Skogskyrkogården inbjuda till möte med regionens övriga världsarv för att diskutera framtida samarbetsmöjligheter.

Generationsväxling

Chefsförsörjningen är en aktuell fråga då förvaltningen står inför ett generationsskifte med anledning av kommande pensionsavgångar. Det finns även behov av rekrytering inom vissa specialistfunktioner. Antikvarisk kompetens, som krävs vid framtagande av vård- och underhållsplaner, är en specialistfunktion som kommer att ha rekryterats under hösten 2022. En strategisk planering kommer att tas fram för den samlade kompetensförsörjningen inom förvaltningen.

Samverkan

I Kommunfullmäktiges budget 2022-2024 anges områden där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser. Särskilt prioriterade frågor som anges de kommande åren är:

- Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor
- Vägen till arbete och egen försörjning
- Näringslivsfrämjande arbete med implementering av näringslivspolicyn i syfte att nå Sveriges bästa företagsklimat år 2025

- Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens och eventuella omställningsbehov
- Investeringsbehov och investeringsprioriteringar
- Effektiv lokalförsörjning
- Innovation, digitalisering och effektiva arbetsätt
- Miljö och klimat
- Jämställdhet

Förvaltningen bedömer att det finns goda möjligheter till effektivisering och kostnadsbesparing med ökad samordning i staden. Fortsatt beskrivs hur förvaltningen avser att samverka med övriga förvaltningar och bolag under de kommande åren.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor

Förvaltningen kommer i samverkan med berörda stadsdels- och fackförvaltningar, polis och lokala näringslivet fortsätta att utveckla stadens begravningsplatser till trygga och säkra platser. Detta sker bland annat genom att ett flertal grindar renoveras och görs låsbara och att vaktbolag ronderar vid de större begravningsplatserna. Samverkan sker med närpolisen kring åtgärder för att exempelvis förhindra skadegörelse och stölder. Förvaltningen undersöker vidare olika tekniska lösningar för att öka tryggheten.

Vägen till arbete och egen försörjning

Förvaltningen fortsätter arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare i samverkan med Jobbtorg inom arbetsmarknadsförvaltningen. Det kan också bli aktuellt att samverka med utbildningsanordnare för att erbjuda lärlingsplatser för olika yrkesutbildningar.

Näringslivsfrämjande arbete med implementering av näringslivspolicyn i syfte att nå Sveriges bästa företagsklimat år 2025

Förvaltningen har en nära samverkan med näringslivet genom samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen. Höga krav ställs på att detta samarbete fungerar för att levererade tjänster ska ha hög kvalitet. Olika samrådsorgan finns exempelvis BESK-gruppen med representanter från begravningsbyråbranschen och förvaltningen. Regelbundna samverkansmöten genomförs. Transportgruppen samverkar med aktörer som utför transporter av stoft tillsammans med bland annat Region Stockholm och begravningsbyråbranschen.

Inför och under etableringen av den nya begravningsplatsen på Järva samverkar förvaltningen med andra involverade fackförvaltningar och närbelägna stadsdelsförvaltningar avseende bland annat miljöaspekter och kommunikation. Samverkan om begravningsplatsen sker även med en grupp av företrädare för olika trosbekännelser.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens och eventuella omställningsbehov

Förvaltningen fortsätter samverka med och ta del av de utbildningsinsatser som anordnas av stadsledningskontoret. Nätverkande med HR-funktionerna inom de olika förvaltningarna fortgår. Genom samverkan och nätverkande kan förvaltningarna byta erfarenheter och kunskap samt undersöka möjligheter att samordna insatser till exempel inom chefsutveckling,

kompetensförsörjning och arbetsmiljö. Chefsförsörjningen är som tidigare redovisats en aktuell fråga inom kyrkogårdsförvaltningen.

Effektiv lokalförsörjning

I samband med planeringsprocessen för nya verksamhetslokaler har förvaltningen samarbete med framförallt serviceförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret. Förvaltningen undersöker även möjligheten att samlokalisera sin administrativa verksamhet med någon annan förvaltning.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetsätt

Förvaltningen arbetar för att öka förvaltningens innovationskraft och öka takten i förvaltningens digitala utveckling. Behov finns av samarbete som kan leda till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheten. Förvaltningen arbetar med implementeringen av förbättrade webb- och informationslösningar som ska ge snabbare och säkrare handläggning vid beställningar av tjänster.

Miljö och klimat

För att ta tillvara på kompetenser och tillsammans arbeta mot stadens uppsatta miljömål ingår förvaltningen i ett miljösamordnarnätverk. Arbetet med Stockholms stads miljöprogram leder till ett samarbete med miljöförvaltningens energicentrum och kemikaliecentrum. Ett samarbete med miljöförvaltningen pågår även kring insatser för biologisk mångfald inom stadens begravningsplatser. Ett samarbete görs med trafikkontoret i trädprojekt och trädfrågor.

Andra viktiga samarbetspartners är stadsledningskontoret, Stockholm Vatten och Avfall och fastighetskontoret.

Jämställdhet

Under planperioden kommer förvaltningen att integrera jämställdhetsarbetet med arbetet inom Agenda 2030. Förvaltningen utvecklar arbetet med att systematiskt analysera könsuppdelade resultat och vidta åtgärder om omotiverade skillnader mellan könen identifieras. För att stärka medarbetarnas kompetens i att göra jämställdhetsanalyser och i att tydligare inkludera ett jämställdhetsperspektiv i insatser har medarbetare möjlighet att genomföra stadens webbutbildning "Jämställdhet i Stockholms stad" på stadens utbildningsplattform. Jämställdhetsanalyser görs i tjänsteutlåtanden där det bedöms vara relevant.

Kultur

Kyrkogårdsförvaltningen samarbetar med stadsmuseet avseende arbeten i kulturmiljöer samt genom att museet fortsätter att anordna visningsverksamhet, både vid världsarvet Skogskyrkogården och vid Norra begravningsplatsen.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Kyrkogårdsnämndens ekonomiska resurser för de kommande åren kan lämpligen fördelas i tre delar med olika förutsättning, möjligheter och utmaningar. Det är en drift- och underhållsbudget som direkt finansieras av begravningsavgiften, löpande underhållsprojekt i

investeringsform som indirekt finansieras av begravningsavgiften och ett antal större fleråriga utvecklings- eller renoveringsprojekt, även dessa indirekt finansierade genom begravningsavgiften.

Styrdokument för förvaltning av kyrkogårdar och begravningsplatser

Den långsiktiga verksamhetsplaneringen i detta dokument kompletteras av för kyrkogårdar och begravningsplatser särskilt framtagna VoUp (Vård och underhållsplaner enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen KRFS 2012:2). Dessa ger anvisning hur respektive begravningsplats ska gestaltas, vilket därmed ger en inriktning för vad som över tiden behöver göras.

Planerna är dock inte tänkta att vara ett fullskaligt styrdokument då underhållsbehovet av till exempel befintliga huskroppar inte alltid omfattas. De framtagna vård- och underhållsplanerna beskriver kulturmiljö och byggnader med åtgärder för att bevara dessa.

Vård- och underhållsplanerna beskriver inte heller bevarande och åtgärdsbehov för enskilda gravöverbyggnader som är kulturhistoriskt klassade, detta behöver därför kompletteras. Framtagande av vårdplaner för nämnda objekt kräver ofta en särskild antikvarisk kompetens.

Vård- och underhållsplaner är till dags dato framtagna för sju av förvaltningens elva kyrkogårdar och begravningsplatser. Under 2022 påbörjades framtagandet av en vård- och underhållsplan för Norra begravningsplatsen. De planer som återstår därefter är de för Skogskyrkogården och Råcksta begravningsplats och den nya begravningsplatsen på Järvaområdet.

Särskilda ljus- och mörkerplaner är framtagna för Sandsborgskyrkogården, Västberga begravningsplats och Brännkyrka kyrkogård. Arbetet fortsätter med framtagande av ljus- och mörkerplaner för Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen.

Framtagandet av vård- och underhållsplaner samt ljus- och mörkerplaner medför ökade driftskostnader då dessa behöver upphandlas bland annat av Stadsmuseet.

Begravningsavgift och begravningsfond

Den årliga driftsbudgeten har under de senare åren lämnat ett mindre årligt överskott, vilket tillfaller den med begravningsavgiften sammankopplade begravningsfonden. Enligt lag får dessa medel enbart användas till begravningsverksamhet, vilket skapar en obalans mot det gängse kommunala budgetsystemet.

Den grundläggande ekonomiska styrmodellen baseras på de ekonomiska förutsättningarna för landets kyrkliga församlingar (vilka i likhet med Stockholms Stad är huvudmän för begravningsverksamheten) och är tänkt att balansera storleken på avgiften med hur mycket som finns reserverat i fonden samt att detta sedan i nästa steg påverkar vilka investeringar som kan göras och i vilken takt detta kan ske.

I förvaltningens situation kan inte fonden nyttjas fullt ut som balans genom att intäkten från begravningsavgiften hålls lägre än driftskostnaderna. Möjligheten att investera påverkas såväl kortsiktigt som långsiktigt mer av utrymme i stadens samlade investeringsåtagande än vad som kan balanseras mot begravningsavgiften.

Kostnader för underhållsåtgärderna ska dessutom, enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning, i allt väsentligt belasta investeringsbudgeten och inte driftbudgeten. Stadens revisorer påtalade detta i sin årsrapport 2016 för kyrkogårdsnämnden. Med anledning av detta gjordes budgetjusteringar sinsemellan drifts- och investeringsbudgeten under år 2018. Denna förändring förstärker obalansen än mer.

Drift

Driftskostnaderna kommer att öka något under planperioden dels beroende på att den nya begravningsplatsen på Järva tas i bruk dels beroende på Kammarkollegiets justering av beloppen inom clearingssystemet.

Kammarkollegiet fastställer var femte år den avgift som huvudmannen för begravningsverksamheten, där den avlidne var folkbokförd, betalar till den som innehar enskild begravningsplats eller den som innehar allmän begravningsplats utan att vara huvudman. För åren 2022-2026 ökade Kammarkollegiet taxan med 24 procent. Förvaltningens kostnader för enskilda begravningsplatser och de som innehar allmän begravningsplats utan att vara huvudman uppgår med denna justering till 13 mnkr, vilket innebär ett utökat behov av medel om 3,1 mnkr.

Utöver det garanterade ersättningsbelopp som delas ut har Hedvig Eleonora församling äskat om extra bidrag om 500 tkr för att under 2023 genomföra del av renoveringsåtgärder beskrivna i framtagen vårdplan för Hedvig Eleonora kyrkas kyrkogård. Detta kräver en utökad budget om 500 tkr under 2023. Flera församlingar har föranstaltat om att inkomma med äskanden om extra bidrag under planperioden.

Ändrade arbetsmiljöregler och ökade energipriser har medfört att transporter av stoft har ökat markant under 2022. Dessa kostnader förväntas öka med 2,0 mnkr per år vilket förvaltningen behöver kompenseras för kommande år.

I planeringen för de kommande åren bör även ekonomisk höjd tas för den verksamhetsutveckling och förändring av drift som planeras. Förvaltningen avser väsentligt förbättra den långsiktiga planeringen av fastighetsunderhållet genom att vård- och underhållsplaner samt ljus- och mörkerplaner tas fram och genomförs. Det sammantaget, det vill säga framtagandet av planerna, beräknas leda till ökade kostnader på 2,0 mnkr per år under planperioden.

Driftsättning av Järva begravningsplats

Under planperioden pågår etablering av en ny begravningsplats på Järvaområdet. Denna beräknas innebära ett ökat ekonomisk åtagande för nämnden om 2,5 mnkr för 2023, och från 2024 en påföljande årlig kostnadsökning vad gäller drift om 7,0 mnkr.

Förändring av investeringsredovisning

Under 2021 konstaterades att Stockholms stads investeringsredovisning inte fullt ut följt rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation nr 4, Materiella anläggningstillgångar, varför rättning har skett i samband med bokslutet för 2021. Vad denna kostnad blir för åren under planperioden är svår att beräkna men för åren 2022 och 2023 är den beräknade kostnaden någonstans mellan 10-15 mnkr per år beroende på vad markproverna på Räcksta

begravningsplats och Strandkyrkogården visar. Provtagning är exempel på kostnader som överförs från investering till drift. På Råcksta har man funnit spår av petroleum och på Strandkyrkogården har proverna visat spår av arsenik i samband med provtagningar inför ceremonihusbyggandet.

Kompetensförsörjning

Förvaltningens behov av att anställa specialistfunktioner med utredarkompetens samt ett ökat stöd för projektstyrning löses genom anställning av en landskapsingenjör/arkitekt till en kostnad om 1,0 mnkr/år under planperioden. När de nya kistgravskvarteren på Råcksta begravningsplats tas i bruk 2024 finns även behov av att anställa kyrkogårdsarbetare med grävkompetens till en kostnad 1,0 mnkr/år. Avslutningsvis bedöms en förstärkning på chefsidan med 1,0 mnkr/år på grund av pensionsavgångar behöva göras under planperioden.

3.1 Drift

Väsentliga förändringar under planeringsperioden jämfört med nämndens budget.

Driftbudget	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Kostnader	Mkr	Mkr	Mkr	Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	8,0	8,0	8,0	8,0
Begravnings- och serviceavdelningen	100,5	100,5	100,5	100,5
Tekniska avdelningen	53,2	53,2	53,2	53,2
Administrativa avdelningen	29,5	29,5	29,5	29,5
Kapitalkostnader	33,3	33,3	33,3	33,3
Summa kostnader	224,5	224,5	224,5	224,5
Intäkter				
Avgifter	15,0	15,0	15,0	15,0
Fonduttag	10,0	10,0	10,0	10,0
Övrigt	14,0	14,0	14,0	14,0
Summa intäkter	39,0	39,0	39,0	39,0
Netto	185,5	185,5	185,5	185,5

I samband med beslut om verksamhetsplan 2022 fastställde Kommunfullmäktige planeringsnivåer för åren 2022, 2023 och 2024 enligt ovan.

KF:s planeringsnivåer förutsätter att nämndens budgetvolym netto i princip hålls oförändrad under planperioden. Nämndens kapitaltjänstkostnader kommer under år 2023 att öka med omkring 1,1 mnkr. Under 2024 beräknas även ett antal stora projekt avslutas innebärande att investeringarna för dessa kommer att aktiveras, vilket ytterligare att ökar kapitaltjänstkostnaderna.

Avgifter för gravskötsel

Andelen gravplatser med skötseluppdrag på begravningsplatserna ska som princip inte påverka nämndens nettobudget. Verksamheten ska vara självfinansierad, varför taxan för 2023 föreslås öka med 10 kr.

Pris år 2023: Gravskötsel: 1 år 560 kr, 5 år 2520 kr, enbart gräsklippning 280 kr.

3.2 Investeringar

Löpande underhållsprojekt som finansieras genom investering

Underhållsbudget 2022-2024

Planerade underhållsåtgärder ska inrymmas inom den preliminära budgetramen för planperioden. De underhållsåtgärder som planeras under planperioden är förutom de tidigare nämnda vård- och underhållsplanerna, ljus- och mörkerplaner, säkerhetskontroll av gravstenar och underhåll av kulturhistoriska gravvårdar.

På Skogskyrkogården fortsätter föryngringen av tallbeståndet och runt 100 större tallplanter planteras ut varje år. Ett angeläget arbete pågår inom förvaltningen för att finna strategier att hantera trädskjudomar. Att bevara det gröna kulturarvet, och att fortsättningsvis på ett effektivt sätt kunna hantera smittsamma trädskjudomar och motverka ökade angrepp av skadeinsekter, medför ökade kostnader för framförallt återplantering och föryngring av trädbeståndet.

Prioriteringar inom investeringsramen för långsiktigt underhåll

I budgeten för planperioden har förvaltningen för åren 2022, 2023 och 2024 tilldelats 20 mnkr per år. Nämnden använder i jämförelse varje år omkring 10 mnkr av tilldelade investeringsmedel för utbyte av maskiner, beläggningsarbeten, upprustning av servicestationer och omsättning av bänkar. I budgeten ryms därutöver investeringar som gäller arbetsmiljö och akuta åtgärder för att säkerställa driften.

Som exempel på vad som planeras inom 20 mnkr kan nämnas en upprustning av ekonomibyggnaderna på Spånga och Bromma. Samtliga oljepannorna kommer att ersättas med värmepumpar och elpannor för att minska koldioxidutsläppen enligt förvaltningens klimathandlingsplan.

Vidare planeras att öka säkerheten genom renovering och nytillverkning av grindar på Norra begravningsplatsen samt renovering av grindarna på Skogskyrkogården för att göra dem läsbara. Båda krematorierna kräver även kontinuerligt underhåll. Detta är särskilt viktigt för att säkra den coronaberedskap förvaltningen har anbefallts. Övriga angelägna projekt som planeras är färdigställandet av en ny askgravlund på Galärvarvskyrkogården.

Investering	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Järva begravningsplats	110,0	80,0	7,0	0,0
Ceremonibyggnad Strandkyrkogården	23,0	15,0	0,0	0,0
Säkerhetsåtgärder	3,5	2,5	2,0	0,0
Övrigt	20,0	20,0	20,0	20,0
Skogskyrkogården askgravar	7,0	8,0	0,0	0,0
Räcksta kistgravar	10,0	30,0	0,0	0,0
Summa	173,5	155,5	29,0	20,0

I samband med beslut om verksamhetsplan 2022 fastställde Kommunfullmäktige planeringsnivåer för år 2022, 2023 och 2024 enligt ovan.

Enligt tabellen har nämnden en investeringsram för 2022-2025 som avser etablering av Järva begravningsplats, renovering av Skogskrematoriet, byggnation av Strandkapellet samt en investeringsram för övriga investeringar på 20 mnkr.

Behov av att utöka investeringsramen under planperioden

Den långsiktiga investeringsramen behöver som tidigare anmälts justeras under planperioden, för att tillgodose finansiering av angelägna underhållsåtgärder och en långsiktig renovering av kulturarvet.

Tillgänglighets-, trygghets- och energiåtgärder, maskininköp, renovering av personallokaler och utredningar inför kommande investeringsprojekt utgör också en väsentlig del av den långsiktiga investeringsplanen.

För perioden 2023-2025 är dagens investeringsbudget 60 mnkr. Förvaltningen har under samma tidsperiod ett behov av reinvesteringar och underhåll om cirka 120 mnkr.

Utöver detta finns ett behov av investeringar i form av till exempel inventarier och maskinutrustning på Järva begravningsplats vilket överslagsmässigt beräknas uppgå till omkring 20 mnkr inom perioden.

Större fleråriga utvecklings- eller renoveringsprojekt, i prioriteringsordning **Säkerhetsåtgärder på grund av skadegörelse**

På grund av ökad skadegörelse och upplevd otrygghet på Norra begravningsplatsen och Skogskyrkogården har kyrkogårdsförvaltningen ett uppdrag att vidta säkerhetsfrämjande åtgärder.

Med start under år 2021 sätts en uppsättning av tillfällig belysning på särskilt utsatta gravkvarter inom Norra begravningsplatsen. Under planperioden planeras dessutom renovering av Skogskyrkogårdens grindar och därtill en automatisering av desamma för att möjliggöra låsning natttid.

Möjligheten att tillverka nya grindar till Norra begravningsplatsen kommer att utredas med

efterföljande åtgärd.

Begravningsplats på Järvaområdet

Begravningsplatsen ska på sikt rymma cirka 20 000 gravplatser (varav 9000 kistgravar) och ska fylla ett långsiktigt behov av gravplatser i norra Stockholm. Etablering av den första etappen påbörjades år 2021 med närmare 3000 kistgravar, urngravar, minneslund, ny infrastruktur, markomvandlingar och två nya våtmarker. Därtill innefattar projektet arbetslokaler och en konfessionsneutralt utformad ceremonilokal och flera ceremoniplatser. Etableringen beräknas pågå till och med 2024. Genomförandebeslut för den första etappen fattades av kommunfullmäktige 2019 till en investeringsutgift om 357 mnkr.

Ceremonilokal vid Strandkyrkogården

Etableringen av Strandkyrkogården gav ett nödvändigt tillskott av begravningsplatser söder om staden. För att nå den fulla effekten måste begravningsplatsen också kompletteras med en ceremonilokal. Projektet har försenats genom att handläggningen av detaljplaneändringar dragit ut på tiden. Den nya tidplanen nu är att projekteringen färdigställs och byggstart sker till hösten 2022. Projektet är kostnadsberäknat till omkring 40 mnkr.

Renovering av Skogskrematoriet inklusive kapell

Efter 80 år behövs en genomgripande renovering av Skogskrematoriet inklusive de tre kapellen; Tron, Hoppets och Heliga korsets kapell. Projektet påbörjas under planperioden. Genomförandebeslutet för renoveringen av Skogskrematoriet återremitterades under hösten 2020 till kyrkogårdsnämnden. Ett nytt reviderat genomförandebeslut kommer att tas fram med början 2023. Renoveringen beräknas att påbörjas under 2025.

Driftkostnad, konsekvenser av investeringar

Ett nytt stomnät för vatten som byggts på Skogskyrkogården beräknas genom minskat läckage avsevärt minska vattenförbrukningen. Ett nytt fastighetsövervakningssystem ska ge bättre styrning och förbättra energiövervakningen. Investeringar i olika energiåtgärder, värmepumpar, bergvärme samt återvinning av överskottsvärme vid Nya krematoriet på Skogskyrkogården syftar till att minska energiförbrukningen och uppvärmningskostnaderna.

3.2.1 Prioriteringsgrunder

Projektet enligt ovan har prioriterats utifrån uppdrag från kommunfullmäktige, omvärldsfaktorer som påverkar verksamheten, verksamhetsbehov utifrån driftsaspekter, säkerhets- och miljökrav samt valfrihets- och mångfaldsperspektiv.

3.2.2 Konsekvensanalys och risker

Konsultstöd behöver upphandlas för att klara av såväl investeringsvolymen som komplexiteten i flertalet av projekten. Konjunkturläget bedöms även som avgörande för kostnaderna när byggtreprenader handlas upp.

3.2.3 Måluppfyllelse

Investeringarna bidrar till måluppfyllelse avseende KF:s verksamhetsmål. "Nämnden ska ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler. Nämnden ska förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser. Nämnden ska verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra samt säkerställa att de är väl belysta, hela och rena. Nämnden ska fortsätta arbetet med att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de är stämmingsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls. Nämnden ska stärka investeringsstyrningen och vidta åtgärder för att förbättra budgetföljsamheten, prognossäkerhet samt styrningen av investeringsprojekt".

Översiktsplanens strategier att *Koppla samman stadens delar* och *Främja en levande stadsmiljö i hela staden* tillmötesgår via investeringar i en ny begravningsplats vid Järva som också ska utgöra en vacker och attraktiv ny mötesplats och möta ett långsiktigt behov.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.1.1 Nuläge 31 januari 2022

Nämnden äger och förvaltar lokaler i huvudsak egen regi. De enda förhyrningar som är aktuella är lokaler för huvudkontor och administration inklusive ett mindre förråd, samt ett mindre väntrum på Galärvarvskyrkogården.

4.1.2 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Nämnden hyr lokaler för huvudkontor och administration i Slakthusområdet. Hyreskontrakten är uppsagda för villkorsändring, Förvaltningen utreder möjligheten att flytta till andra kontorslokaler.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Svante Borg, Förvaltningschef	2022-03-17